

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De Castitate & Honestate. Cap. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

Nemo sibi de sensus illustrationibus & spiritualibus consolationibus blandiatur, nisi hilari vultu bolū paupertatis Evangelica deglutiat. Tunc autem deprehendet, an illam amet, si eius etiam comites diligit, famem, sitim, frigus & contemptum. Qui enim in vestibus quarrit honorem ne vilis habeatur, non diligit paupertatem: qui, dum sitit, non potest sitim aliquamdiu tolerare, is non studet pauperari: qui nihil vult sibi deesse, & tamen vult Religiosus haberi, decipitur.

CAPVT SEPTIMVM.

De Castitate & Honestate.

BEnè monet Abbas Charemon apud Cassianum, *Ut tanto erga acquisitionem Castimonie desiderio, atque amore flammemur, quanto quis peccatarum cupidissimus appetitor, vel qui summā honorum ambitione distenditur, vel qui intolerabili pulchrae mulieris amore raptatur.* Ideo quæ castimoniam labefactare possunt, aut eius maculandæ periculum accerere, omni studio conatuque vitanda sunt, præsertim Societatis hominibus, quibus S. Ignatius non tam multis verbis, uti paupertatis & obedientiæ vota, commendauit Castitatem, sed his solis, *ut enitentur Angelicam puritatem imitari & corporis & mentis munditiā.* Idem dicendum est de honestate exteriori sensuum, & membrorum corporis nostri, procedente ex internā animi castimoniā, & puritate: quam Diuina Maiestas tanti facit, ut inter virtutes, ob quas Beatissima Virgo fuit exaltata super omnes Angelicorum Spirituum Choros in caelo, primo loco numerata sit à Christo, *Honestas illius.* Vti Christus Dominus reuelauit S. Brigittæ. Delectatur enim Sponsus cælestis, qui inter lilia pascitur, animo & corpore puro. Ideo Christus Dominus B. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, inter 9. gratias, quas promisit Religiosis, si in iis seruarentur 9. Regulæ; quinta Regula à Christo præscripta hæc fuit: *Si oculus Religiosorum odio prosequatur eorum contrarium; id est, quamlibet rem minimam, qua posset maculare candorem puritatis, Deus meus faciet eos oculo interno videre, gustare, & penetrare suam excellentiam, & bonitatem, & amorem, sicut facit Sanctis; & faciet participes suorum secretorum, sinendo illos requiescere super pectus suum, sicut contigit puro Ioanni.* Quoniam verò vitium impuritatis periculosus est ferè omnibus aliis, idèd Christi seruam

Primò, decet ab eo esse remotissimum: quòd enim hostis potens abest longius, eò viuitor securus. Idèd cum venialia peccata castitati contraria faciliè aduocent mortalia, da operam, vt nunquam etiam venialiter pecces contra castitatis virtutem & votum. Quod faciliè cum diuino auxilio, tuorumque sensuum & cogitationum curā diligenti assequeris. Vti præter multos alios Sanctos affecta est Teresa, quæ totā vitā suā ne venialiter quidè peccauit contra Ca-

stitate, vt scribit Didacus Yepesius in eius vitâ. Atque ita omnes impuras cogitationes repellere, quàm diligentissimè, postquam eas inuasisse te senseris. Oculorum quoque eam custodiam habeas, ne curioso aspectu, vllam des impuris cogitationibus occasionem.

Secundò. Quoniam dæmon videns se non posse vincere castum cor clarè sædis, solet palliatæ specie boni obiectis, affectum humanum inficere, cauenda erunt hæc, quæ, si rem benè examinaueris, agnosces ex sensuali & non vltiquè pure affectu proficisci. Formâ præstantes adolescentes ad oblectationem oculorum ne aspicias, nisi tunc, quando aliter fieri non potest, aut non deerit: cum iisdem non magis, ac frequentius agas, quàm cum aliis, & dum agendum est necessariò, ita vt declinari nequeant, affectu intus frænato eos adeas; relectatâ eâ aueritate & velocitate affectus, quæ ad conuersationem cum talibus impellere solet sui impotentes. Talium pedes, & omnium denique puerorum, ac adolescentium, & faminarum, et si tecti sint, ne aspicias. Si Sacerdos sis, maximè initio Sacerdotij, non magis ad talium (idem dico de fæminis, præsertim iunioribus) Confessiones excipiendas, quàm rusticorum, eas. Deus bone, quot in hac parte dæmonis illecebræ pullulant, nitorem animi, curioso rerum fædarum audiendarum desiderio maculantes!

Tertiò. Nunquam, quantum fieri potest, etiam in necessitate, tangas immediatè eas corporis partes, quas pudor regit. *Ne in eo,* inquit Abbas Charemon apud Cassianum, *tale aliquid inuenitabile ille oculus deprehendat, quod ab humanis aspectibus velit esse celatum.*

Quartò. Adeò verecundus sis, vt quantum fieri potest, ad satisfaciendum naturæ necessitatibus, vel vno etiam à longè vidente, non vadas. Sanè Cicero lumine naturæ id vidit. Nam monuit ea quæ natura.

Scio hanc rem adèd placere Deo, vt eam manifesto miraculo comprobarit, eoquæ non vulgari. Sed quia viuut is, cuius hanc verecundiam Deus commendauit, silentio premendum est. Hac verecundiâ plenus S. Iacobus, vt obseruauit Theodoretus, tanquam testis oculatus; *Cum ex flauâ bili egrotaret, qua deorsum ferebatur, & mordebat, & comprimebat intestina, & natura vim inferret, vt iret ad excernendum; pudor autem eius, qua aderat multitudinis, cogebat eum manere in eodem statu, & habitu vsque ad vesperam. Quo tempore ille Vir diuinus, cum ne ij quidem abscessissent, vitus est à naturâ, sed persistit tolerans, donec accedens nox profunda cœgit omnes domum recedere. Neque enim aliis hominibus, inquit idem Theodoretus, qui sunt ingenuè vtrunque educati, externis presentibus, est faciliè excrementa egerere, nedum viro in summâ Philosophiâ exercitato.*

Quintò. In secretissimis etiam locis, sit tibi, vt etiam

136.

137.

138.

139.

relig. hist. cap. 24.

140.

epist. 11. etiam Seneca monebat, sui ipsius reuerentia. Quia iuxta Catonis Censorij dictum: Vnusquisque se maxime reuereri debet, nunquam enim est sine seipso: quæ ita reuera solet afficere corda hominum Angelicorum, ut se ipsos sensibiliber erubescant, dum coguntur naturæ necessitati satisfacere.

1. r. Offic. cap. 18. Est enim verecundia pudicitia comes, inquit S. Ambrosius: Cuius societate castitas ipsa tutior est. Bonus enim regende castitatis pudor, est comes: qui se pretendat ad ea, que prima pericula sunt, pudicitiam temerari non sinat. Hoc monuit Apostolus, quemadmodum interpretatur S. Bernardus. Omnia vera inquit Apostolus, honeste fiant, in vobis. Græcia Deo res est honestas, & SS. Angelorum amica, propter quam etiam iubet Apostolus velari mulieres propter Angelos, qui cum procul dubio tam die, quam noctu nobiscum sint in cellis nostris, nos custodientes, & nostris studiis congaudentes, & cooperantes, placet eis, ut etiam nullo homine vidente, omnia nostra honeste fiant. Nunquam, inquit Abbas Chæremon, se talem secretus afficiat, qualis videri ab hominibus erubescit. Nota est celebris illa historia de S. Ammonio, siue Ammonio Anachoretâ, relata à S. Athanasio: Cum enim illi necesse fuisset aliquando fluuium, nomine Lycum, subitis aquis inundatum transuadare, rogauit Theodorum, qui cum ipso erat, ut paululum à suo separaretur aspectu, ne nuditatem corporis vterque conspicerent. Rececit Theodorus: nihilominus, ille seipsum cum nudare vellet, erubuit. Cogitantem autem, in alteram ripam, virtus diuina transposuit. Ita Deus & casto pudori, & pudicitia consuluit, & quam sibi grata, acceptaq; esset, insigni miraculo ostendit.

141. Sexto. A fædarum rerum odoratu curioso, omnino abstineas.

142. Septimo. Quin etiam ab aspectu tuarum, aliarumque manuum, an elegantulæ sint, an munde, colorem que viuidum & proportionem præferant, auerte oculos. Solet enim in rerum, non malarum etiam, aspectu, sensualis quidam affectus se se ingerere, et si non omnino fædas. In Vitis PP. scribitur, quandam Montialem ob suarum manuum aspectum, pænam in Purgatorio luisse.

143. Octauo. Purum, & Angelicum cor, abhorre- re debet ab effeminato, & non naturali sermone, vocis inflexione, ac sono affectato. Quæ in re ipsæ aures iudices esse possunt, factâ aliquâ animi reflexione ad locutionem, quam Poloni vocant Picsozona. Sanè S. Bernardus etiam in Spirituali & Ecclesiastico cantu id commendat: Non fractus, inquit, & remissis vocibus, muliebri quippiam, balbâ de nare sonantes, sed virili, ut dignum est, sonitu, & affectu, voces S. Spiritus depromatis. Et S. Ambrosius: Vox, inquit, sit, non remissa, non fracta, nihil femineum sonans, (qualem multi grauitatis specie simulare confluxerunt) sed formam quandam, ac regulam, ac succum virilem reseruans, & ut molliculum vocis sonum aut gestum corporis non probet, ita neque agrestem ac rusticum. Quanto magis id cauendum est in colloquiis cum hominibus,

præsertim teneræ ætatis, & complexionis: Huc spectant blanda verba, epithera, siue linguâ, siue epistolis expressa, quæ vlrpari solent ab impuris amafis, ideoque non sunt vsurpanda, sed seruandum illud S. Hieronymi monitum: Blandas, ac dulces literulas sanctus amor non habet: Mel meum, lumen meum, desiderium meum, Christus est. Omnes delicias, & lepores, & risu dignas vrbauitates, & ceteras ineptias amatorum, in comedijs erubescimus, in saculi hominibus detestamur, quânto magis in Monachis, in Clericis, quorum & Sacerdotium propostum, & propostum ornatur Sacerdotio. Merito ergo S. Teresia scriptum reliquit: Omnia animarum blandimenta, ac teneritudines, in hac domo locum habere non par est: qualia sunt, Vita mea, anima mea, salus mea, aliq; id genus adulatoria verba.

Nono. In ipso incessu, cauenda est effeminata progressio, & mollis, & totius corporis agitatio non virilis, nec grauis. S. Basilus iubet in vestitu nimio plus exquisitum ornatum, orifque ad venustatem compositionem. Et alio in loco, incessus, inquit, esto, nec segenis, ne animum dissolutum declaret, nec rursus vehemens, insolenterq; incitatus, ne conseruatos impetus animi significet. In Beatissimâ Virgine laudat S. Ambrosius, quod nihil esset in eius verbis proax, nihil in actu inuerecundum, non gestus fractior, non incessus solutior, non vox petulantior. Et S. Damascenus eandem laudans Virginem scribit: Gressus eius grauis & modestus, atque ab omni mollitie remotus. Et S. Chryostomus h. 30. in sæculares alloquens: Infractiorem illum, inquit, & delicatiorem modulatumque gressum relinque. Et S. Ambrosius tales albi perstringit: Sunt etiam, inquit, qui sensum ambulando imitantur histrionicos gestus, & quasi sercula pomparum, & statuarum motus nuntiantium, ut quotiescumque gradum transerunt, modulos quosdam sensare videantur. Sæpe moueri, habitumq; & figuram mutare, signum est leuitatis, inquit Clemens Alexandrinus.

Decimo. Ipse oculorum intuitus nimum blâ- dus, & tener, præsertim erga elegantulos, & floridam ætatem, solet proficisci ex animo non vlrquequaque casto, sed reliquias adhuc impunitatis retinente. In fortis autem viri vultu, inquit Clemens Alexandrinus, nullum esse oportere signum mollitiei, sed neque in vllâ parte corporis.

Vndecimo. Per risum quoque iunctum sono delicatulo, & cachinnorum temeritudine quadam, ac vocis inflexione muliebri, prodit se non defæcatus animus, sed effeminatus, & plus æquo tener.

Duodecimo. Ipse manuum motus, ac digitorum compositio, & gestus comptulus, & artificiosus, præsertim quandoque molle, & effeminatum cor, & non planè purgatum, & purum, impudicum, inquit Seneca, & incessus ostendit & manus mota, & vnum interdum responsum, & relatus ad caput digitus, & flexus oculorum.

Decimotertio. Dum te ad dormiendum com- ponis, nulla pars corporis nuda appareat, quæ inter-

Cass. coll. 12. cap. 8.

In vita S. Antonij.

141.

142.

143.

Ser. 42. in Cant.

In Anti- log lib. 2. cap. 19.

144.

ep. ad Nepot.

145.

epist. 1. ad Theol.

lib. 1. de Virg.

Or. 2. de Natiuit.

h. 30. in ep. Rom.

1. r. Offic. cap. 18.

146.

147.

148.

149.

interdium vestitur. Nota est historia in Chronicis Prædicatorum quomodo Romæ Beatissima Virgo comitantibus S. Cæciliâ, & S. Catharinâ, quendam Religiosum in somno denudatum iacentem, aspergere noluit. cum alios aspergens, in signum favoris cælestis, transierit. Quamvis enim, vt ait S. Bonaventura, Dormientibus non imputandum esse videatur. quod dormientes faciunt, vel patiuntur, indecens tamen est Religioso, obrutum esse somno sicut pecus. & iacere membris dissolutis. Ideo Deus S. Pachomium docuit, vt lege statueret, lineis indutos, suos Fratres somnum capere. Quod sanctè seruatum esse à veteribus Monachis scribunt Historici, & SS. Patres. Quâ de re multis agit Nigronius. Ideo meritò S. Bernardus valdè improbat, *Mouachum nudum, & sanum molli volutari in lectulo.* Sanè cum B. Clara de Monte Falco dormiens inuenta esset vnum pedem nudum habens, à B. Ioannâ sorore, adhuc secularis reprehensa est: tantique hanc B. Clara, etsi inuoluntariam in somno extremi pedis denudationem fecit, vt multam eam solam ob rem lachrymis fufis eam deplorauerit, vt scribit Baptista Pergilius in eius vitâ.

Decimoquartò. Indusium ita corporis tui mēbris applies, vt si vel casu, vel studio operimentum, quo te tegis, auferretur, nihil appareat, quod visum nollet pudicus oculus, aut animus. Quod totâ nocte, etsi modo in vnum modò in alterum latus te vertere cogaris, sacrosanctè seruetur. Et, vt monuit Abbas Chæremō apud Cassianum, *Talis quisque inueniatur in nocte, qualis in die, talis in lecto, qualis in oratione.* Seruabat hoc magnus ille Martyr in Angliâ & Superior Nostrorum, P. Henricus Garnettus, qui, dum pro Christi fide suspendendus è patibulo esset productus, vestibusque omnibus, vt mos est, spoliatus, ita intra pedes longiusculum colligauerat indusium, vt in corporis pendens membris, & à curioso & impudico oculo cerni posset nihil, quod in viuente nefas esset cernere.

Decimoquintò. Ita te exuas & induas quomodo id faceres præsentem hospitem magnæ autoritatis. In secretis tuis, inquit Eucherius scribens ad Valerianum, *Quod velis homines nescire, ne feceris, quod Deum, ne cogitaueris.*

Decimosexto. Situs iacentis in lecto talis sit, quem etiam in præsentia grauium virorum, si iacendum necessariò esset, non erubesceres. Ideo non diuaticandi pedes, non attollendi, vel insectandi instar trianguli, quod alicubi vetat S. Bernardus, vt supra dixi, non cubandum pro no capite, & quantum fieri potest ne supino quidem, sed dextro vel sinistro lateri incumbendum, & tegendæ omnes partes corporis iacentis. Ideo P. Balthasar Aluarez dicebat, *valdè attendendum esse circa modum iacendi in lecto, vt semper compositio religiosa sit & honesta. Nam si religiosi non habent omnino extinctum patiendi desiderium, quid leuius eis euenire potest, quam non se discoperire*

in estate. cum sani sunt, & regumenta moderata habeant: & quomodo hanc decentiam seruabunt, cum febre aliqua grauius incalescunt, & nemo eos videt, nisi ad eam seruandam sensim assuescant.

Notum est exemplum in vitâ S. Dominici, Apud Sabinam quiescentibus fratribus oraret ipse Beatissimam Virginem comitantibus S. Cæciliâ & S. Catharinâ (quarum altera vas aquæ benedictæ, altera aspergillum porrigebat) vidit singulorum cubacula adentem, & aquâ lustrali ac Crucis signo eos consignantem, quos decenter compositos reperiebat. Fratrem vnum prætermisit. Causam cum ignoraret S. Dominicus, quæsuit ex eodem manè, quid illi eâ nocte accidisset. Falsus est bonus Frater aliquid in decentiâ & honestate in se desideratum. Nam euigilans se nudo corpore esse repererat, ceteroquin omni culpâ carentem. Ideo, inquit S. Dominicus, suam benedictionem Beatissima Virgo cum ceteris impertiuisset, te tamen dignata non fuit.

Decimoséptimò. Dum sedes, caue, ne crura extra te protendas longius iacenti similibus, quam sedenti: ne ea item diuaries: nec vnum alteri superponas, quod & in Arsenio reprehensum, & magni Sancti improbarunt, Basiliius, Vincentius, Bonaventura, Clemens Alexandrinus; & Theophrastus in Characteribus hominis incogitantis & bardi hoc ponit. Et Hugo Victorinus iubet, *sedere sine diuaticatione crurium: sine alterutra superiectione pedum; sine extensione vel agitatione tibiarum, sine alternâ accubatione laterum.* Quæ verba transtulit in suum speculum S. Bonaventura, & addit: *Honestum & humilem Fratrem, femori suram imponere, vel pedes palam cancellare, non decet.* Et Umberto; *Cum, inquit, sederint, ne coxas nimis distinctas teneant, vel vnâ tibiam super aliam ponant.*

Decimooctauò. Pudeat te etiam partes vlnarum, & brachiorum, manibus adiacentes, detegere coram aliis, etiam dum æger decumbis in lecto, vel dum patinas abluis, aut sudas, vel solis æstu vreris. *Vehementer licet assues, inquit S. Dorotheus, & caleas, noli tamen aliquod membrorum tuorum denudare, vel detegere.*

Decimononò. Pudeat te aut in tenebris, aut in locis non peruiis, & ab aliorum aspectibus remotis, non tantum cum aliis in recreatione honestâ, sed etiam solum versari. Ama semper lucem, tanquam filius lucis, & quod monebat Angelicus Doctor Aquinas; *Da operam, vt omnium actionum tuarum honestarum vestes habeas, omnia enim mala, vt ait Seneca, solitudo persuadet.* Et, Angelo docente, Pachomius suis præscripsit: *Nemo in tenebris alteri loquetur.*

Vigesimò. Nihil odoriferum circumferas ad effundendum, vel sentiendum ex te odorem, Lenonum & impudicorum sunt istæ illecebæ, quemadmodum supra ex Sanctorum sententiâ retuli. Quin & Zeno Cynicus, obuius adolefcenti

rium l. 2. vita, c. 15.

153. Bas. S. de abdica. rer. Vin. de vita spir. ca. 7. Cl. l. 2. pag. 7. Hug. Inst. Nouit. cap. 12.

1 part. spec. p. 3. cap. 52. l de Inst. Offic. c. 5.

154.

Serm. 20.

155.

epist. 14.

156.

centi vnguentis delibuto, dixit mirabundus, & ironice: *Quis mulierem olet?* Et Seneca, *Inde, inquit, in omnem vitam vnguento abstinemus, quoniam optimus odor in corpore est, nullus.* Hoc tanti fecit Deus, ut inter peccata detestanda S. Catharina indicarit, esse odoratum. *Etiā odoratus*, inquit, *in suo gradu satis offendit, cum affectu inordinato sumendo complacentiam in odoratu suo.*

Dialog. cap. 144.

157.

Vigesimalmō. Si maioris deuotionis affectu erga Dominum Iesum, infantulum, quā adolentum; si maiori erga SS. Virgines, quā alios Sanctos fereris, diligenter inquire radicem huius maioris propensionis. Sæpissimè enim solet fædere naturalis & sensuālis affectus, & Angelus Sathanæ, veste pietatis reclusus, transfiguratur se non raro in Angelum lucis, etiam in deuotionibus: *Dilplicit in pulchro corpore*, inquit S. Bernardus, *non solum morbus, sed etiam nauus.*

de tri. pl. cult. 158.

Vigesimalmō. Examipanda est diligenter maior illa deuotio, quæ erga SS. Angelos, aliisque Sanctos, vel Sanctas percipitur ex aspectu earum imaginum, eleganter, ac pulchrè pictarum, quæ non sentitur dum eorundem non ita venustæ, ac pulchræ cernuntur picturæ. Verè enim hac in re deprehendi possunt aliqui nauus, & fæces, quas ab illâ animâ, quæ debet esse Diuinæ sanctitatis thronus, lógissimè abesse oportet, ne purissimi illi oculi diuini quicquam deprehendant, non vsquequaque sanctum. *Illud velim non ignores*, inquit S. Gregorius Nazianzenus Virginem instruens, *nam tibi turpiorem esse, quā maxima vulnera tuis, qui in mundo viuunt: nec enim tam notabilem, ac conspicuam in sordidâ, quā in puris vnius coloris vestibus, labes aliqua fæditatem habet.*

Oride fu. co.

159.

Vigesimalmō. Conuersatio cum personis sanctis, quarum te consuetudine proficere sentis, purissima debet esse, ne quid humanum, etsi non omnino fædum, sese immisceat. Quod mirum videri non debet, quandoquidem, ut ait S. Bernardus, *Ipsi Apostoli Spiritu sancto repleti nequaerant, quia carni Dominica, etsi sanctæ, inhaerebant: non quidem impudè (ablit hanc impietatem de Apostolis cogitare) sed humano quodam, nimio & sensuali affectu.* Id autem multò magis seruandum est in conuersatione cum feminis spiritualibus: cum iis enim P. Balthasar Alvarez dicebat maiorem esse cautelam adhibendam, eò quod spiritualis amor solet transgredi limites suos & fieri carnalis: & optimum vinum conuerti in fortissimum acetum: quod tamen non statim aduertitur, donec mutue voluntates ita conglutinata & coniuncta sint, ut quamuis illibenter, & cum aliquo doloris sensu, potius à Deo, quā à se inuicem discedant & separentur, ne se contristant. & tunc demon accedit, & ignem accendit, illos excæcat & illaqueat.

S. & 6. de Asc. & h. 10. in Cant.

vitæ c. 5. pag. 55.

160.

Vigesimalmō. Omni custodia os tuum custodi, ne de rebus, etiam naturalibus, fædis loquatur, etiam indirectè; ne vnquam tale aliquid, etiam inuoluntariè proferat, quod speciè

rei, vel actionis fædæ repræsentet. Ne facias cloacam os tuum, quod toties in Eucharistia ingreditur Sanctus Sanctorum. Obferuauit Antonius Ludouicus in lingua Hebræa (quæ etiam hanc ob causam merito sancta appellatur, ut ait Serrarius, citans More nebuchim) nulla esse propria nomina (ut sunt in aliis linguis) quibus significantur membra & actiones, quas pudor vult esse occultas. Notat præterea Scripturam Genesios 7. in textu Hebræo 8. literas adiecisse integras, ne minùs mundam vocem vsurparer. Ne enim diceret, *Ex animantibus immundis capies tibi septem*, circumlocutione vsa est dicens: *Ex animantibus, quæ non sunt pura.* Tanta est, ut ait Tertullianus, Hebraici sermonis, & Scripturæ verecundia. Et Cicero vetuit, ut eas nostri corporis partes à naturâ occultatas, quarum vsus sunt necessarij, & earum vsus suis nominibus appellare. Cynicis & Diogeni relinquuntur spurciloquia, quos eam ob causam damnat Cicero, & alij meliores Ethnici; ut Aristoteles, & M. Tullius alibi; immò ex honestâ Sectâ Stoicorum, aliqui, ut Epictetus, & ibi Simplicius. Cum S. Carolo (ut scribit Giussanus) quidam eius familiaris ex zelo loquens, quoddam peccatum fædum proprio nomine sine circumlocutione nominasset, emendatione dignum, ad eò offensus est Carolus, vt eum, etsi alioqui virum pium, domi suæ propter hanc solam causam diutius manere noluerit, quod ita liberè peccatum illud absque circumlocutione nominasset. Verbis etiam illis (etsi metaphoricè vsurpari soleant) pubes pro adolescentibus: pubescens virtus, libido pro cupiditate, adulteratio pro mutatione rei, & similibus, nunquam vtere, ut etiam materiale verbum sit mundum, & ne à longè quidem menti offeratur cogitatio de aliquâ re turpi, quamuis nec peccatum esset, nec incitamentum peccati. Non desunt linguæ Latinæ honestiores metaphoræ, præsertim à Religiosorum ore vsurpandæ. Hinc Cicero, *quarum partium vsus sunt necessarij, eas neque partes, neque earum vsus, suis nominibus appellant; quodque facere occultè non turpe est, id dicere obscenum est.* Verecundia, inquit S. Ambrosius, *non solum in factis, sed etiam in ipsis spectatur sermonibus, ne quid indecorum sermo resonet tuus. Cauendum ne quid turpe ore exeat. Hoc enim grauiter conquinat hominem.* Hoc castitatis affectu plena B. Maria Magdalena de Pazzis, uti obseruauerunt Sacra Rotæ Romanæ parte iudicantes, *ut in relatione facta pro eius Canonizatione, & Urbano 8. præsentatâ, iudicabat omne colloquium, quod hominum conubiæ referret indecens esse. hoc est sermones de aliquibus, qui tunc dicebantur contracturi matrimonio, cum his, vel illis, cum hac, vel illâ dote; hoc vel illo tempore. Minuta quidem sunt hæc, sed vt anima & corpus tuum infinitæ diuitiæ puritatis sit templum, eâ dignum, etiam talia debent ab eo abesse. Nam, ut benè ait Saluianus Naffiliensis, pronid.*

l. de pud. sub fin. l. 3. trib. ref. ca. 4. num. 44.

l. de ieiun. cap. 6. l. 1. Offic. num. 117.

l. 9. ep. 21. Famil. l. 8. c. 22.

l. 1. Offic. cap. 18.

161. S. de 3.

l. 1. Offic. l. 1. de 3.

l. 1. de 3. per-

perfecta ac sincerissima sanctitatis volens cultores suos facere Saluator, iussit ab iis cautissime etiam minima vitari: sicut, ut quam pura est pupilla oculi, tam pura esse hominis Christiani vita: & sicut salua intuius columitate palueris labem in se oculus non reciperet, sic vita nostra labem in se penitus impudicitia non haberet.

163. *Vigesimoquinto.* Huc spectat exterior munditia, tum in aliis rebus, tum in vestibus internis & externis, & membris corporis tui, vt in omnibus exhibeas te talem, qualem & Christus Dominus in sanctissimam humanitate sua præ se tulit. Ideoque vt non semel Beatissima Virgo Maria reuelauit S. Brigittæ, Nullus vermis ex iis, qui ex sudore in nobis nascuntur, antiquam in eius mundissimo corpore fuit. De Monachis S. Apollonij Abbatis, ad eum speciali Dei monitu missis, scribit Rufinus: Nullus ex eis sordidus vestitur indumentis, sed splendor vestium pariter, atque animorum nitent. Ita vt etiam secundum Scripturam latereur Eremitis sitis, & multi filij eius videntur in deserto. Hunc ergo (suprà dixerat) tanquam verè celestem quandam, & Angelicum cernebamur exercitum, in omnibus virtutibus adornatum. Naturæ lux id præscribit. Hinc Seneca monet: Ne splendet toga, & ne sordetas quidem, contra naturam est facile adesse munditias & squalorem appetere. Et Socrates docet, Munditiam arguere grauitatem morum. Sic etiam S. P. Ignatius à suis exigebat Angelicam, non tantum mentis, sed etiam corporis puritatem, in vtriusque munditiâ. Idèd eam præferamus munditiam, quam præferet Angelus, si carne nostrâ, & vestimentis indutus appareret, propter amorem ac reuerentiam Diuinæ Maiestatis vbique præsentis, omniaque secretissima cernentis, & perfectius percipientis singula, quam homines, vel alia animalia, vigore magno sensum excellentia, percipiunt sensibus. Verum tamen mundities rerum nostratum exterior, vt monet M. Tullius, Non sit odiosa, neque exquisita nimis, nec muliebris, sed virilis, tantum que fugiat agrestem & inhumanam negligentiam. Vnde Demostheni, & Hortensio, clarissimi Otatoribus nimia munditia probro data, vt scribit Stegelius, & à S. Paula etiam in feminis Deo dicatis improbatur, tanquam animorum immunditia, teste S. Hieronymo, qui non semel, Nec affectatas sordes, nec exquisitas munditias, ait, conuenire Christiano, quanto minus Religioso, qui ceteros perfectione superare debet, & rerum mundanarum despicientiâ: Ceterum aliud extremum vitandum est, ne, dum nimium declinamus munditiam, in immunditiam vergamus. Hanc enim ob causam Deus etiam castra sua mundissima esse voluit ab iisdem sordibus, quibus mortalitas humana carere non potest. Idque in suis, vt ita dicam, Regulis à Spiritu sancto Moyse dictatis scriptum extat voluit: Sine castris tua sancta; & nihil in eis appareat sordidum, ne detrahas te: Dominus enim Deus tuus

(suprà dixerat) ambulat in medio castrorum. Idèd maculâ legali infecti à castris iubebantur recedere, qui è cede Madianitarum redibant, donec à sanguine, quem iuste effuderant Deo volente, expiarentur, ponebantur extra castra per 7. dies. Ex gentibus conuersi diu à castris arcebantur, donec contractas è superstitione sordes eluerent. Quod fiebat ob Arce sanctitatem, inquit Mafius, quia antequam Arca fieret, Gen. In. c. 6. tiles cum Hebræis in castris promiscuè versabantur. De S. Bernardo in eius vitâ scribitur: In L. 3. cap. 6. vestibus ei paupertas semper placuit, sordes nunquam: nimirum animi fore indices aiebat, aut negligentis, aut feris gloriam affectantis humanam. Et hoc munditiei Angelicæ amore S. P. N. Ignatius in antiquis Regulis, quibus Romana Professa Domus ab anno 1549. dirigebatur, etiam hanc posuerat: Vt quotidie mane quilibet suum vereretur cubiculum, exceptis Professoribus, & aliquibus aliis, Domus negotiis occupatis. Aliâ quoque Regulâ ab eodem S. Patre præscriptum erat, vt ter in hebdomadâ alia domus loca, omnibus perusa vererentur minimum his diebus: Feria 2. 4. & 6. idq. non alio tempore, quam summo mane, vel post solis occasum.

163. *Vigesimo sexto.* Perfectio honestatis, & puritatis Angelicæ, quam Serui Dei æmulari debent, exigit, ne & corpus tuum, & vestimenta, & cubiculum ingratum odorem diffundat. Hinc S. Angelus diuinitus licet tetrum odorem è celesti cuiusdam corpore exeuntem cum sensisset, quamuis non in proprio, sed ad breuiem morulam alieno corpore assumpto, strophio obturauit nares, ne illum fetorem perciperet. Fateor Sanctos nonnullos solitaria vite magis, quam actiue deditos, datâ operâ res fetidas retinuisse in cellis, vt thymiamata & moschata, quibus in seculari conuersatione sine intermissione fruebantur, castigarent; vt faciebat Abbas Arsenius, & alij alias ob causas: ij tamen, quos Deus ad lucra querenda animarum eduxit è seculari statu, talia debent arcere, ne homines, si secus fecerint, à se arceant, & necessariam iis subtrahant spirituales medicinas, quam etiam repudiato medico homines delicati repudiant. Hinc etiam Ethnici abhorrebant à fetore. Epictetus apud Arianum monuit: Ne molestus sis conuictoribus, si te ipsum dignum censeas, qui seteeas, esto sis dignus. Num etiam alij, qui tibi asident, qui tecum accumbunt, aut in solitudinem abi, quâ dignus fueris, aut etiam solus viue, tuos, fetore oblectare. Aequum enim est, te immunditiâ tuâ solum frui. Cum autem in vrbe sis, aded inciuiliter vitam agere, cuius tibi esse videtur: quod si equum natura tibi credidisset, num prorsus eum neglexisses: ergo nunc etiam pura tibi corpus tanquam equum esse traditum: laua id, absterge, facito ne quis id aueretur, ne quis abhorreat. Leuis non abhorret ab homine fetente sordido.

164. *Vigesimo septimo.* Huc spectat monitum S. Basilij: Turca cinctâ appressa sit corpori & astrictâ: cinctus neque muliebrem in modum illa

exuperet, neque praelatus fluxam tunicam efficiat.

Viginti octavo. Castitatis amantes non tantum horrent manifestos impudicitiae actus, sed ea quoque quae illos irritant: inter quae quidem, quamuis prima specie nihil tale praese ferre videtur, est nimis aqua frigidae potus, multo magis cereuisiae, si crassa sit, & amara. Hinc S. Antonius dans praecipua S. Paulo Simplici dixit: *Non minus per aquae abundantiam phantasias anime feri, quam per vinum calorem corporis increfcere.* Idem sentit Abbas Chæremion apud Cassianum. Et S. Ephraem, ac S. Nilus, & S. Bernardus. Quod etsi videatur incredibile, tamen verissimum est. Quamuis enim aqua frigidae sit natura, tamen dum nimium profuse bibitur, digeri non potest tam cito, ideoque ut scribit Galenus, *fluctuationes excitat & in statum mutatur.* Omnia autem flatuola irritare libidinem compertum est, & ex experientia, & ex Medicorum doctrina. Quocirca si Olympici Athletæ, ut scribit Arrianus, quod essent expeditores ad cursum, etiam a potu abstinebant aquae frigidae, quanto magis currentibus in stadiis Christi, a nimio aquae, & cereuisiae, ac vini potu abstinendum est, ad coronam castitatis assequendam currentibus?

CAPVT OCTAVVM.

De Obedientiae studio.

1. s. cap. 4. **P**Ræter illa, quæ in Regulis & Epistolâ tradit
vitz. S. P. N. Ignatius, & ex eius sensu Petrus Ribadeneira, hæc addes.

166. *Primo*, imitare piam humilitatem B. Borgiæ, qui defunctos Superiorum muneribus affectu reuerentiæ peculiari prosequi solebat, ob reuerentiam Christi Iesu, cuius loco præerant Seruis Dei.

167. *Secundo*. Si, dum alicubi sedes, Superior transeat, vel propius accedat ad te, non solâ capitis apertione contentus sis, sed assurge, nec vnquam stantem sedens, dum sanus es, alloquere, Dei enim personam gerit. Inter alia, quæ S. Ambrosius prædicat in Beatissimâ Virgine, est vnum hoc: *Quodd assurgeret maioribus natu.* Sanè æquum est, Christi humilitatis imitatores, non minus reuereri authoritatem Vicariorum Dei, quam fecerint Ethnici Iuvenes, respectu Seniorum; de quibus reliquit scriptum Iuuenalis, Romanorum consuetudinem referens:

Satyræ. 13. *Credebant hoc grande nefas, & morte piandum
Reg. c. 2. Si iuuenti vetulo non assurrexerat: & si
Barbato, cuiusque puer.*

Sic S. Benedictus præscripsit, ut remeantibus, vel discedentibus hospitibus inclinato capite, vel prostrato corpore, veneratio exhiberetur, & Christus in eis honoraretur, quanto magis Superiori aduentanti assurgendo exhibenda est pia reuerentia?

158. *Terid.* Etiam dum Superioris trans cubiculum, si nullus adit qui videre possit, caput aperiri, si adit, interno pietatis ac reuerentiæ signo, seu sensu, illud honora & locum eius. Solebat S. Carolus Boromæus, teste Giuffano, ad eum venerari nostrum Patrem Franciscum Adornum Confessarium, ac Patrem Spirituale suum, ut quoties et lumen ipse ante lucem adferret (in quodam fecessu propter directionem in Exercitiis spiritualibus, secum manenti) dormienti adhuc, intrans cubiculum eius, caput profundè inclinaret reuerentiæ ergo (eo modo, quo Cardinales inuicem sibi occurrentes reuerentiam sibi exhibent) & accenso lumine iterum exiens, id ipsum iteraret, quamuis P. Adornus nondum esset expergefactus, neque id cerneret.

169. *Quarto.* Nisi grauis aliqua & pia causa aliud facere suadeat, semper coram Superiore, vt rationem conscientie, ita confessionem consuetam generalem facias, tum vt imiteris antiquorum in Societate Patrum morem, qui vsque ad P. Euerardi Mercuriani Generalis tempora durauit (solebant enim P. Prouinciales in Visitatione confiteri omnes, idque vt perpetuo seruaretur optabat B. Borgia) tum vt penitus te noscat Superior, ac melius in viâ Domini dirigat. Duplicem enim ex diuino lumine directionem tibi adferet, & eam, quam Confessarius adferret, & alteram tanquam Superior tuus, cui, vt Superiori tuo, & Vicario suo assistit procul dubio magis summa illa & mirabilis Diuina providentia, etiam non habito respectu ad probitatem Superioris, sed ad solum eius officium, quod Dei nomine obit, tanquam interpres Diuine voluntatis.

170. *Quinto.* Non tantum, quæ circa te contingent, sed etiam quæ circa alios, è Superiorum voluntate, tanquam bona, & bene ordinata, accipere, etiam si vel tibi, vel aliis videantur minus bene & vtiliter facta: tum quia etiam hac in re deest simplicem obedientiam Superioris iudicio acquiescere, tum quia sepe ignoramus causas grauissimas, ob quas Superiores etiam inuiti coguntur, & merito, quædam facere, vel permittere ad declinanda grauiora mala. Sanè nullius Superioris in gubernando error erit tam grauis, atque fuit lapsus & scelus Iudæ proditoris. Sicut ergo non imputandum est imprudentiæ, & malitiæ Diuinæ Sapientie, quæ illum præfecit tali muneri, præsertim, cum sciret certò subsequutura eius peccata furti, & proditiõis; ita nunquam Superiorum prudentiam, vel virtutem inculca, si quid contingat ab eis ordinari, vel permitti, ex quo vel damnum, vel malum aliud secutum est. Quod tamen diligentibus Deum cooperabitur in bonum, alioquin posset quis impie & Deum inculcare: qui creauit eos, quos præiudic damandos, & tot creaturas condidit, quas sciuit occasionem daturas infinitorum scelerum, & damnationis æternæ multorum. In omnibus